

## TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 3/2004 vp

### Hallituksen esitys laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

#### JOHDANTO

##### *Vireilletulo*

Eduskunta on 25 päivänä marraskuuta 2003 lähettänyt talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 149/2003 vp).

##### *Asiantuntijat*

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylijohtaja Tarmo Pukkila ja hallitussihteeri Juhani Turunen, sosiaali- ja terveysministeriö

- erityisasiantuntija Marja Tuokila, oikeusministeriö
- apulaisjohtaja Outi Haunio-Rudanko, Kuluttajavirasto
- lakimies Eeva-Maija Österman, Vakuutusvalvontavirasto
- vahinkovakuutuspäällikkö Hannu Ijäs, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto ry
- lakiasiaintohtaja Harri Christensen, Työeläkevakuuttajat TELA ry.

Lisäksi valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon Kuluttajien vakuutustoimistolta.

#### HALLITUKSEN ESITYS

Vakuutusyhtiölakiin, ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annettuun lakiin ja vakuutusyhdistyslakiin ehdotetaan tehtäväksi vakuutusyritysten tervehdyttämisestä ja likvidaatiosta annetusta direktiivistä sekä kolmansien maiden kanssa harjoitettavaa tietojen vaihtoa koskevasta direktiivistä johtuvat muutokset.

Vakuutusyritysten tervehdyttämisestä ja likvidaatiosta annetun direktiivin mukaan ainoastaan kotijäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset ovat toimivaltaisia päättämään vakuutusyritystä ja sen muissa jäsenvaltioissa sijaitsevia sivuliikkeitä koskevista tervehdyttämistoimenpiteistä ja likvidaatiomenettelyn aloittamisesta. Kotijäsenvaltiolla tarkoitetaan direktiivissä jä-

senvaltiota, jossa vakuutusyritys on saanut toimiluvan.

Kotijäsenvaltioperiaatteen mukaisesti vakuutusyhtiölaissa ja vakuutusyhdistyslaissa ehdotetaan säädettäväksi, että suomalaisen vakuutusyhtiön ja vakuutusyhdistyksen tervehdyttämistoimenpiteeksi luokiteltavista valvontatoimenpiteistä sekä selvitystilan ja konkurssin toteuttamisesta päättävät yksinomaan Suomen viranomaiset. Suomen selvitystilaa ja konkurssia koskevia säännöksiä sovelletaan kaikkien Euroopan talousalueella sijaitsevien edustustojen tervehdyttämiseen ja selvittämiseen.

Vastaavasti ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa ehdotetaan säädettäväksi, että ulkomaisen ETA-vakuutusyhtiön kotivaltion

lainsäädännön mukaisesti tehty päätös aloittaa yhtiötä koskeva tervehdyttämistoimenpide- ja likvidaatiomenettely tulee voimaan myös Suomessa samanaikaisesti, kun päätös tulee voimaan yhtiön kotivaltiossa.

Lakeihin ehdotetaan lisättäväksi säännökset päätösten julkaisemisesta, ilmoittamisesta muiden ETA-valtioiden valvontaviranomaisille sekä ilmoituksesta tunnetuille velkojille, ilmoituksen kielestä ja muodosta sekä velkojien oikeuksista. Samalla ehdotetaan muutettavaksi sääntelyä, joka koskee vakuutussaatavien etuoikeutta selvitystilassa ja konkurssissa. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi myös uudet säännökset sovellettavasta laista. Pääsääntöisesti tervehdyttämisen- ja

likvidaatiomenettelyyn sovellettaisiin menettelyn aloittaneen kotijäsenvaltion lakia.

Vakuutusyhtiölain uusia säännöksiä velkojille tehtävästä ilmoituksesta, velkojien tasavertaisesta kohtelusta, vakuutussaatavien etuoikeudesta sekä sovellettavasta laista sovelletaan myös työeläkevakuutusyhtiöihin.

Lakeihin ehdotetaan lisättäväksi säännökset, joilla laajennetaan sosiaali- ja terveysministeriön ja Vakuutusvalvontaviraston oikeutta luovuttaa vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja muillekin kolmansien maiden viranomaisille kuin vakuutustoimintaa tai rahoitusmarkkinoita valvoville viranomaisille. Lisäksi lakeihin ehdotetaan tehtäväksi eräitä osakeyhtiölainsäädännöstä ja perustuslaista johtuvia muutoksia.

## VALIOKUNNAN KANNANOTOT

### *Yleisperustelut*

Talousvaliokunta ehdottaa, että lakiehdotukset hyväksytään valiokunnan lakeihin tekemin muutoksin.

Vakuutusyrityksiä koskeviin lakeihin tehtävät muutokset perustuvat pääosin vakuutusyritysten tervehdyttämisestä ja likvidaatiosta annettuun direktiiviin. Nykyisen omaisuuden haltuunottoa ja sen luovutus- ja panttauskieltoa koskevan puutteellisen sääntelyn täydentäminen direktiivin vaatimusten mukaiseksi ja myös kansallisista syistä selkeyttää ja täsmentää sääntelyä sekä valvontaviranomaisten toimivaltaa.

Valiokunta vielä toteaa, että valiokunnan käsiteltävänä on HE 161/2003 vp, jossa ehdotetaan muutettavaksi samoja lakeja ja osittain samoja säännöksiä kuin nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä. Esitykset on lähetetty valiokuntakäsittelyyn kahden viikon välein.

Valiokunnan mielestä vastaisuudessa on syytä harkita, että samoja lakeja koskevista muutoksista annetaan yksi esitys, jolloin vältetään mahdollisesti hankaliltakin yhteensovituksilta.

### *Yksityiskohtaiset perustelut*

#### **1. Laki vakuutusyhtiölain muuttamisesta**

*Johtolause.* Johtolauseesta on poistettu viittaus 18 luvun 10 a §:ään, koska pykälää koskeva muutosehdotus on poistettu. Lisäksi johtolauseeseen on korjattu teknisluonteinen puute.

*15 luku 4 ja 22 §.* Talousvaliokunnassa on käsiteltävänä HE 161/2003 vp, jossa ehdotetaan muutettavaksi saman lain samoja säännöksiä. Lakiehdotusten yhteensovittamisen yksinkertaistamiseksi säännöksistä on poistettu viittaukset yksittäisiin pykäliin.

*15 luku 24 §.* Eduskunta hylkäsi 15.12.2003 hallituksen esitykseen HE 153/2003 vp sisältyneen 11. lakiehdotuksen laiksi vakuutusyhtiölain 15 luvun 21 §:n muuttamisesta (LaVM 8/2003 vp) sen johdosta, että samaa vakuutusyhtiön konkurssia koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä. Valiokunta on nyt tehnyt vakuutusyhtiölakiin hylätyssä lakiehdotuksessa ehdotetun muutoksen.

15 luku 36 §. Pykälän 2 momentissa säädetään vakuutusyhtiön selvitystila- ja konkurssimenetelystä johtuvista saatavista sekä etuoikeutetuista vakuutussaataavista. Säännöksen mukaan henkilövahinkoon perustuvilla saatavilla on etuoikeus muiden edellä.

Koska joissakin tapauksissa esinevahingotkin saattavat johtaa kohtuuttomiin tilanteisiin, valiokunta on laajentanut etuoikeussäännöstä koskemaan myös kuluttajan, asunto-osakeyhtiön tai pääosin asumistarkoitukseen perustetun kiinteistöyhtiön vahinkoon perustuvia saatavia.

18 luku 10 a §. Valiokunta on poistanut pykälän lakiehdotuksesta. Tässä hallituksen esityksessä säännökseen ehdotettu muutos tehdään käsiteltäessä hallituksen esityksessä HE 161/2003 vp olevaa saman lain samaa säännöstä.

### 3. Laki työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta

*Johtolause.* Johtolauseesta on poistettu viittaus 1 §:ään, koska pykälä on poistettu lakiehdotuksesta.

1 §. Pykälä on poistettu sen johdosta, että siinä ehdotetut muutokset tehdään käsiteltäessä halli-

tuksen esityksessä HE 161/2003 vp olevaa saman lain samaa säännöstä.

### 4. Laki vakuutusyhdistyslain muuttamisesta

13 luku 5 ja 20 §. Pykälästä on poistettu viittaukset yksittäisiin pykäliin hallituksen esitykseen HE 161/2003 vp sisältyvän saman lain samojen säännösten yhteensovittamisen yksinkertaistamiseksi.

13 luku 22 §. Vakuutusyhdistyslakiin on nyt tehty vastaava muutos vakuutusyhdistyksen konkurssia koskevaan säännökseen kuin eduskunnan 15.12.2003 hylkäämässä lakiehdotuksessa HE:ssä 153/2003 vp, 10. lakiehdotus — LaVM 8/2003 vp.

#### *Päätösehdotus*

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta ehdottaa,

*että 2. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja*

*että 1., 3. ja 4. lakiehdotukset hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset).*

#### *Valiokunnan muutosehdotukset*

## 1.

### Laki

#### vakuutusyhtiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan* 28 päivänä joulukuuta 1979 annetun vakuutusyhtiölain (1062/1979), 1 luvun 4 a §, 10 luvun 3 §:n 1 momentti, 3 momentin johdantokappale ja 1 kohta ja 6 momentti, 12 luvun 4 §:n 2 momentti, 14 luvun 5 a §:n 2 momentti, 5 c §:n 4 momentti ja 6—10 §, 15 luku, 16 luvun 18 §:n 5 momentti sekä 18 luvun 3 §:n 1 momentin 2 kohta, 5 §:n 1 momentin 6 ja 12 kohta, 6 a ja 7 § (*poist.*),

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 4 a §, 16 luvun 18 §:n 5 momentti, 18 luvun 3 §:n 1 momentin 2 kohta ja 5 §:n 1 momentin 12 kohta laissa 611/1997, 10 luvun 3 §:n 1 momentti ja 3 momentin 1 kohta laissa 752/1993, 10 luvun 3 §:n 3 momentin johdantokappale laissa 79/1999, 10 luvun 3 §:n 6 mo-

mentti ja 14 luvun 5 a §:n 2 momentti laissa 389/1995, 12 luvun 4 §:n 2 momentti ja 18 luvun 5 §:n 1 momentin 6 kohta laissa 355/1997, 14 luvun 5 c §:n 4 momentti ja 10 § (*poist.*) laissa 949/2000, 14 luvun 6 § mainituissa laeissa 389/1995 ja 355/1997, 14 luvun 7 § osaksi mainitussa laissa 389/1995, 14 luvun 8 § mainituissa laeissa 389/1995 ja 79/1999, 15 luku siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen, 18 luvun 6 a § laissa 989/1999 ja 18 luvun 7 § osaksi mainitussa laissa 79/1999, sekä lisätään lain 14 lukuun uusi 11—21 §, ja lakiin uusi 15 a luku seuraavasti:

<p>1 luku</p> <p><b>Yleisiä säännöksiä</b></p> <p>4 a § (Kuten HE)</p> <p>10 luku</p> <p><b>Tilinpäätös, konsernitilinpäätös ja vastuvelan kattaminen</b></p> <p>3 § (Kuten HE)</p> <p>12 luku</p> <p><b>Voitonjako ja yhtiön varojen muu käyttö</b></p> <p>4 § (Kuten HE)</p> <p>14 luku</p> <p><b>Vakuutusyhtiön valvonta</b></p> <p>5 a, 5 c ja 6—21 § (Kuten HE)</p> <p>15 luku</p> <p><b>Selvitystila ja konkurssi</b></p> <p><i>Määritelmä</i></p> <p>1 § (Kuten HE)</p>	<p><i>Selvitystila koskevat säännökset</i></p> <p>2 ja 3 § (Kuten HE)</p> <p>4 § <i>Vakuutusyhtiö, jonka toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvussa säädetty takuumäärä, tai (poist.) työeläkevakuutusyhtiö, jonka toimintapääoma on pienempi kuin työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 17 §:n 2 momentin mukainen takuumäärä, taikka vakuutusyhtiö, jonka oma pääoma ei täytä 11 luvussa säädettyä oman pääoman vähimmäismäärää tai työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 17 §:n 3 momentin vähimmäisvaatimusta, on asetettava selvitystilaan ja purettava, jollei edellä mainittuja vaatimuksia ole täytetty kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asia ilmoitettiin yhtiökokoukselle. Vakuutusvalvontavirasto voi kuitenkin pidentää määräaikaa enintään vuodeksi, jollei vakuutettuja etuja näin vaaranneta.</i> (2 ja 3 mom. kuten HE)</p> <p>5—21 § (Kuten HE)</p> <p>22 § (1 mom. kuten HE) Mitä 1 momentissa säädetään, on vastaavasti noudatettava, jos yhtiö, joka on asetettu selvitystilaan sen johdosta, ettei se täytä 11 luvun takuumäärää tai oman pääoman vähimmäismäärää koskevia tai työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 17 §:n mukaisia vaatimuksia, jälleen täyttää sanotut vaatimukset. (3 ja 4 mom. kuten HE)</p>
--	---

*Konkurssia koskevat säännökset*

23 §  
(Kuten HE)

24 §  
(1 ja 2 mom. kuten HE)

Jos konkurssin päättyessä omaisuutta ei ole jäljellä, on yhtiö katsottava puretuksi, kun *konkurssissa on hyväksytty lopputilitys*. Purkamisesta *pesänhoitajan* on viivytyksettä tehtävä ilmoitus *Oikeusrekisterikeskukselle, josta tieto välitetään rekisteriviranomaiselle rekisteriin merkittäväksi*.

(4 mom. kuten HE)

*Selvitystilaa ja konkurssia koskevat yhteiset säännökset*

25—35 §  
(Kuten HE)

36 §

(1 mom. kuten HE)

Kun vakuutukset ovat lakanneet olemasta voimassa, vakuutusyhtiön muu kuin 1 momentissa mainittu omaisuus on muutettava rahaksi ja maksettava selvitystila- ja konkurssimenettelystä johtuvat saatavat. Tämän jälkeen maksetaan etuoikeutetut vakuutussaatavat. Jos *vahinkovakuutusyhtiön* omaisuus ei riitä vakuutussaatavien täyteen hyvittämiseen, on *kuluttajan, asunto-osakeyhtiön tai pääosin asumistarkoitukseen perustetun kiinteistöyhtiön vahinkoon* perustuvilla saatavilla etuoikeus muiden edellä. Jos omaisuus ei riitä *edellisessä virkkeessä tarkoitettujen* saatavien täyteen hyvittämiseen, omaisuus jaetaan kyseisten saatavien hyväksi niiden vastuuvelkaosuuksien mukaisessa suhteessa.

Henkivakuutusyhtiön omaisuus on ennen omaisuuden jakoa ensin ositettava sijoitussidonnaisien vakuutusten kannan ja muun vakuutuskanan kesken. Ositus on toimitettava silmällä pitäen myös sen kohtuullisuutta.

(3—5 mom. kuten HE)

37 §  
(Kuten HE)

15 a luku

**Euroopan talousalueella noudatettavat lainvalintasäännökset**

1—9 §  
(Kuten HE)

16 luku

**Sulautuminen ja vähemmistöosakkeiden lunastus.**

18 §  
(Kuten HE)

18 luku

**Erinäisiä säännöksiä**

3, 5, 6 a ja 7 §  
(Kuten HE)

10 a §  
(*Poist.*)

Voimaantulosäännös  
(Kuten HE)

3.

**Laki**

**työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* työeläkevakuutusyhtiöistä 25 päivänä huhtikuuta 1997 annetun lain (354/1997) (*poist.*)  
6 §:n 3 momentti ja 31 §,  
sellaisina kuin niistä *on (poist.)* 6 §:n 3 momentti laissa 83/1999, seuraavasti:

1 § <i>Lain soveltamisala.</i>	<i>Omaisuu den luovutus- ja panttauskielto</i>
----- ( <i>Poist.</i> )	31 § (Kuten HE)
6 § (Kuten HE)	Voimaantulosäännös (Kuten HE)
	-----

4.

**Laki**

**vakuutusyhdistyslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* 31 päivänä joulukuuta 1987 annetun vakuutusyhdistyslain (1250/1987) 12 luvun 6 c §, 6 d §:n 4 momentti ja 7 §, 13 luku, 14 luvun 17 §:n 5 momentti, 16 luvun 7 §, 9 §:n 1 momentin 9 kohta ja 10 §:n 2 momentti,  
sellaisina kuin niistä ovat 12 luvun 6 c §, 14 luvun 17 §:n 5 momentti ja 16 luvun 7 § ja 9 §:n 1 momentin 9 kohta laissa 340/2000, 12 luvun 6 d §:n 4 momentti ja 7 § laissa 952/2000, 13 luku siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen ja 16 luvun 10 §:n 2 momentti laissa 638/2000, seuraavasti:

12 luku <b>Vakuutusyhdistysten valvonta</b>	13 luku <b>Selvitystila ja konkurssi</b>
6 c, 6 d ja 7 § (Kuten HE)	<i>Määritelmä</i>
	1 § (Kuten HE)

*Selvitystilaa koskevat säännökset*

2—4 §  
(Kuten HE)

5 §

Jos voidaan olettaa, että suuren vakuutusyhdistyksen toimintapääoma on pienempi kuin 10 a luvussa säädetty takuumäärä taikka vakuutusyhdistyksen oma pääoma ei täytä *oman pääoman vähimmäisvaatimusta*, hallituksen ja toimitusjohtajan on viivytyksettä laadittava tilinpäätös ja toimintakertomus siltä ajalta, jolta tilinpäätöstä ja toimintakertomusta ei vielä ole esitetty yhdistyskokouksessa, sekä annettava ne tilintarkastajille tarkastettaviksi. Tällöin on soveltuvin osin noudatettava, mitä edellä säädetään tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja tilintarkastuskertomuksesta. Jos tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen aika käsittää myös edellisen tilikauden, on tältä tilikaudelta annettava erillinen tilinpäätös ja toimintakertomus.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

6—19 §  
(Kuten HE)

20 §

(1 mom. kuten HE)

Mitä 1 momentissa säädetään, on vastaavasti noudatettava, jos

1) suuri yhdistys, joka on asetettu selvitystilaan sen johdosta, että sen toimintapääoma on pienempi kuin 10 a luvun (*poist.*) mukainen takuumäärä, tai

2) vakuutusyhdistys, jonka oma pääoma on *oman pääoman vähimmäisvaatimusta* pienempi, jälleen täyttää sanotut vaatimukset.

(3 ja 4 mom. kuten HE)

*Konkurssia koskevat säännökset*

21 §  
(Kuten HE)

22 §

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Jos konkurssin päättyessä omaisuutta ei ole jäljellä, on yhdistys katsottava puretuksi, kun konkurssissa on hyväksytty *lopputilitys*. Purkamisesta *pesänhoitajan* on viivytyksettä tehtävä ilmoitus *Oikeusrekisterikeskukselle*, josta tieto välitetään *rekisteriviranomaiselle rekisteriin merkittäväksi*.

(4 mom. kuten HE)

*Selvitystilaa ja konkurssia koskevat yhteiset säännökset*

23—29 §  
(Kuten HE)

*Euroopan talousalueella noudatettavat lainvalintasäännökset*

30 §  
(Kuten HE)

14 luku

**Sulautuminen**

17 §  
(Kuten HE)

16 luku

**Erinäisiä säännöksiä**

7, 9 ja 10 §  
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös  
(Kuten HE)

**TaVM 3/2004 vp — HE 149/2003 vp**

Helsingissä 4 päivänä maaliskuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jouko Skinnari /sd	Seppo Lahtela /kesk
vpj.	Jari Leppä /kesk	Jere Lahti /kok
jäs.	Sari Essayah /kd	Klaus Pentti /kesk
	Klaus Hellberg /sd	Antti Rantakangas /kesk
	Reijo Kallio /sd	Sari Sarkomaa /kok
	Martti Korhonen /vas	Juhani Sjöblom /kok.
	Miapetra Kumpula /sd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eelis Roikonen.